

Arto Sulonen

Valtiovarainministeriölle

Lausuntopyyntönnö VN/16645/2021

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYS ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI KUNTIEN TAKAUSKESKUKSESTA ANNETUN LAIN 1 JA 1 a §:N MUUTTAMISESTA

Suomen Kuntaliitto ry. (*jäljempänä Kuntaliitto*) esittää kuntien takauskeskuksesta annetun lain (*jäljempänä takauskeskuslaki*) muuttamista koskevasta otsikossa mainitusta hallituksen esitysluonnoksesta kunnioittaen lausuntonaan seuraavaa.

Kuntaliitto pitää hyvinvointialueiden lainanhoitokustannusten hillitsemiseksi perusteltuna takauskeskuslain muuttamista siten, että Kuntien takauskeskus voisi myöntää takauksia Kuntarahoitus Oyj:n (*jäljempänä Kuntarahoitus*) sellaiselle varainhankinnalle, jolla rahoitetaan kuntien ja kuntayhtymien sekä sosiaalisen asuntotuotannon lisäksi hyvinvointialueita, jotka järjestävät sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelut vuoden 2023 alusta lukien.

Varainhankinta kohdistuisi lain muutoksen jälkeenkin sellaisten palveluiden rahoittamiseen, joiden rahoitus nykyään kuuluu Kuntarahoitukseen ja Kuntien takauskeskuksen muodostaman yhteisen varainhankintajärjestelmän toimialaan. Hyvinvointialueet ovat kuntien tapaan julkisoikeudellisia organisaatioita ja niiden toiminta ei ole luonteeltaan kaupallista vaan yleishyödyllistä.

Nyt käsillä oleva lakiluonnos mahdollistaisi takausten myöntämisen Kuntarahoitukseen sellaiselle varainhankinnalle, joka kohdistuisi Kuntarahoitukseen hyvinvointialueille myöntämiin uusiin lainoihin. Lainsäädäntö jo mahdollistaa varainhankinnan takausten kohdistumisen esikoissairaanhoidopiireiltä ja kehitysvammaisten erityishuoltopiireiltä hyvinvointialueille siirtäviin Kuntarahoitukseen myöntämiin lainoihin.

Kuntaliitto kiinnittää kuitenkin valtiovarainministeriön huomiota seuraaviin seikkoihin.

Jos hyvinvointialueille tulisi myöhemmin verotusoikeus, hyvinvointialueiden mahdollinen jäsenyys kuntien takauskeskuksessa tulisi selvittää.

Kuntaliiton lausunto perustuu oletukseen, että Kuntarahoitukseen myöntämät lainat ovat jatkossakin nykyiseen tapaan nollariskisiä ja valtio takaa Kuntarahoitukseen hyvinvointialueille myöntämät lainat. Kuntaliitto toteaa kuitenkin, ettei hallituksen esitysluonnoksessa

ehdotettu sääntely eikä takauskeskuslaki ylipäätään määrittele Kuntarahoituksen myöntämien lainojen riskipainoa ja lainaehtoja.

Lakiluonnos mahdollistaisi hyvinvointialueiden lainoituksen kuntien yhteisen varainhankintajärjestelmän kautta. Kuntaliitto pitää uudistuksen toteuttamisen keskeisenä edellytyksenä, että päätösvalta hyvinvointialueiden rahoituksesta ja sen ehdoista on Kuntarahoituksella ja Kuntien takauskeskuksella.

Ehdotus nyt esitetyssä muodossa johtaa tilanteeseen, jossa kuntasektori kantaa viimekätisen takausvastuun myös sellaisen varainhankinnan osalta, jossa lainat myönnetään kuntasektorin ulkopuoliselle taholle eli hyvinvointialueille. Kuntaliitto katsookin, että valtion tulisi vastata Kuntarahoituksen varainhankinnan takausvastuista sillä laskennallisella osuudella, joka vastaa Kuntarahoituksen hyvinvointialueille myöntämien lainojen suhdetta Kuntarahoituksen myöntämän lainakannan kokonaisuuteen. Tämä vastuunjaon tasapaino (symmetria) on periaatteellisesti tärkeää, vaikka takausvastuiden realisoituminen hyvinvointialueille myönnettyjen lainojen vuoksi olisikin hyvin epätodennäköistä.

Hallituksen esityksessä valtion takausvastuuta varainhankinnasta ei pidetä perusteltuna, koska se kasvattaisi valtion takausvastuita. Tämä perustelu ei liity mitenkään hyvinvointialueiden rahoitustarpeisiin ja rahoituskustannusten hillintään. Perustelu on kestävätkin myös sen vuoksi, että siinä vyörytetään takausvastuuta kuntien kannettavaksi valtion rahoitusvastuulla olevien palveluiden rahoituksessa, koska valtio kokee omien takausvastuidensa kasvattamisen ongelmalliseksi.

Kuntaliitto katsoo, että valtion takaus tulisi esitysluonnoksessa ehdotetusta poiketen voida kohdistaa myös leasingrahoituksella toteutettaviin hankkeisiin ja riskeiltä suojaamistarkoituksessa tehtäviin sopimuksiin.

Eri rahoitusmuotoja ei tulisi asettaa takausten näkökulmasta ilman painavia perusteluita eriarvoiseen asemaan. Riskeiltä suojautumista koskevat sopimukset puolestaan kuuluvat elimellisenä osana rahoitusjärjestelyihin, eikä niiden jättäminen takausten ulkopuolelle ole rahoitustoiminnan kokonaisuuden näkökulmasta perusteltua. Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että asiaa pohdittiin laajasti vuonna 2006 lisättäessä kuntien takauskeskuksesta annetun lain 1 §:ään säännös, jonka mukaan takaus voidaan myöntää Kuntarahoitusta rahoittavan yhteisön saatavien lisäksi varainhankintaan välittömästi liittyvässä järjestelyssä myös Kuntarahoituksen saatavien vakuudeksi.

Kuntaliitto on aikaisemmissa lausunnoissaan katsonut, että yhteisen varainhankintajärjestelmän toimialan laajentaminen hyvinvointialueisiin tulisi notifioida Euroopan komissiossa ottaen huomioon komission vuonna 2004 tekemä päätös varainhankintajärjestelmän oikeudellisesta luonteesta EU-valtiontukisäätöjen näkökulmasta. Komission kilpailujaosto on 12.7.2021 antamassaan epävirallisessa lausunnossa katsonut Kuntarahoituksen myöntämien hyvinvointialueille siirtyvien lainojen osalta, että tehtävien siirtyminen kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille ei muuta varainhankintajärjestelmän oikeudellista luonnetta

valtioneukisääntöjen näkökulmasta relevantilla tavalla suhteessa edellä mainittuun komission vuonna 2004 tekemään päätökseen. Näin ollen notifiointitarvetta ei tältä osin olisi. Kuntaliitto katsoo, että uudet lainat eivät valtioneukisääntöjen näkökulmasta ole eri asemassa kuin siirtyvät lainat. Komissiolla on ilmeisesti edellä mainittua epävirallista lausuntoaan antaessaan ollut tiedossa siirtyville lainoille myönnettävät valtioneukaukset.

Lopuksi Kuntaliitto ehdottaa teknisenä korjauksena takauskeskuslain 1 a §:n 1 momentin 3 kohtaan tehtäväksi lihavoidulla fontilla merkityn lisäyksen seuraavasti:

1 a §

Takauksen myöntämisen edellytykset

Takauskeskus voi myöntää takauksia 1 §:ssä tarkoitettujen luottolaitosten varainhankinnalle, jos luottolaitos käyttää hankkimiaan varoja:

3) rahoitukseen Euroopan unionin valtioneukisääntöjen mukaisesti edullisin ehdoin kuntien, kuntayhtymien, hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien kokonaan omistamia tai niiden määräämisvallassa olevia yhteisöjä taikka kunnallisia **tai hyvinvointialueiden** liikelaitoksia, jotka harjoittavat kuntien **ja hyvinvointialueiden** toimialaan kuuluvia laissa säädettyjä julkisia palvelutehtäviä...

SUOMEN KUNTALIITTO

Timo Reina
varatoimitusjohtaja

Arto Sulonen
johtava lakimies